

משה חיים פלח

בענין הודאת בעל דין במקום שחב לאחרים

הס עושין לאצד זכותו של שמעון אלא ישצט שמעון ויטול מלוי כדין כל טורף שאינו נפרע אלא צשצוטה כו' עכ"ל, וכן מצוחר דצצרי הריטצ"א צצ"מ (יג א) וז"ל ולשמאל דאמר לקמן צפרקין דלפרטון ולקנוניא לא חיישינן, פירוש דאע"ג דהאומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן דילמא עמיד קנוניא על צעלי חוצותיו שלא יגצו מאותן שחייצין לו, אבל לפרטון ולקנוניא דלקוחות שיעשה כן לגצות מהס שלא כדין לא הוה חייש שמאל עכ"ל, וכן נראה מדצרי הרמצ"ן והרשצ"א צפרק איזכו נשך (עצ צ) יעו"ש וכן נראה מדצרי הראצ"ד שהוצא צרא"ש צסוגין ועוד.

ומקור דצרי הראשונים מסוגיא דצ"מ (יג א) דטעמא דהמולא שטר חוצ שיש צו אחריות נכסים לא יחזיר אע"ג שחייצ מודה היינו משום דחיישינן לפרטון ולקנוניא, אלמא אי לאו דחיישינן לקנוניא הוי סמכינן אהודאת הלוב אף צמקום דאיכא אחריות נכסים והוי חצ ללקוחות.

א"ר יהודה אמר רצ האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן דקאמר מאן אילימא דקאמר לוב פשיטא כל כמיניכ ואלא דקאמר מלוב תצוה עליו צרכה אלא דקאמרי עדים אי דכתצ ידס יולא ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי דאין כתצ ידס יולא ממקום אחר אמאי לא מהימני כו' אציי אמר לעולם דאמר מלוב וכגון שחצ לאחרים וכדצרי נתן דתניא רצין נתן אומר מנין לנושה צחצירו מנה וחצירו צחצירו מנין שמוליאין מזה ונותנין לזה תלמוד לומר ונתן לאשר אשס לו.

והנה מצוחר דצצרי הגמ' דהיכא דחצ לאחרים ליכא נאמנות דהודאת צעל דין, וצצצרי רוב הראשונים מצוחר דטעמא דמילתא משום חשש קנוניא, וז"ל הרמצ"ס (פ"צ ממלוב ולוב ה"ז) ראובן שהיכ חייצ לשמעון מאה ולוי חייצ לראובן מאה מוליאין מלוי ונותנין לשמעון, לפיכך אס אין לראובן נכסים והיו לו שטרי חוצ על לוי ואמר לוי שטר אמנה הוא פרוע הוא והודה לו ראובן אין משגיחין על הודאתו שמא קנוניא

לא מהימן לחוב לאחריו יעוין שסן
ויעוין עוד בקלה"ח (סי' ט"ז סק"ג) דנראה
דנקט הכי אליבא דאמת, דטעמא דלא
מהימן היינו משום דלא הוי בעלים כלל
לחוב לאחריו.

והנה מלשון הרמב"ן והריעב"א צריש
מכות (ג' ב') משמע דצוממי גלות
היכא דמודה הנידון דהרג צפניהם
מהניח נאמנותו לפוערס ממלקות מדין
הודאת בעל דין, ותמה ר' שמואל ז"ל
(שם סק"ח) תמה דנכי דחשיב צע"ד אך
כיון דלא הוי בעלים למחול אהך חיובא
היאך מהניח הודאתו, כיון דיסוד דין
הוצ"ד אינו אלא משום כח הבעלות
לקצוע דיני הממון והניח צ"ע.

ור' שמואל ז"ל (צח"י ס"ב ובכ"ד) ביאר
בזה דמלכד דין הנאמנות דהודאת
בעל דין איכא נמי הוכחה וראיה דכן
הוא, ומשום דמסתמא דמילתא אין אדם
משקר לחוב לעלמו, ומש"ה הולרכו
הראשונים לטעמא דקנוניא.

אולם כבר העירו בזה, דצדצרי
הראשונים צ"מ (יג' ב') מצואר
דגם צגוונא דודאי לוח ונהידון אי צניסן
או צתשרי, דכל הנפק"מ אינה אלא
לענין לקוחות נמי צעינן לחשש קנוניא,
והרי התם ל"ש כלל הוכחה וראיה, דהרי
איבו צל"ה חייב וכל הנידון לענין

אך האחרו' תמכו בזה, דלכאורה כל
היכא דחב לאחרים ל"ש כלל
נאמנות דהודאת בעל דין, דהרי צפשוטו
יסוד דין הודאת בעל דין הויא משום
דאיבו בעלים על ממונו, ולקמן (פו' ב') תנן
כתב לה נדר ושצוטה אין לי עליך אין
יכול להשצוטה כו' ומצואר צרי"ף
וצראשונים דהוי מדין הודאת בעל דין,
וצסנהדרין (כד' ב') תנן נאמן עלי אבא
נאמן עלי אביך כו' ומצואר צרשצ"ס
(צ"ג קכ"ח) וצרמ"ה (שם יג' ב') דיסוד הדין
משום הודאת בעל דין, והרי התם אינו
ענין נאמנות כלל, אלא דכיון דאיבו
בעלים על ממונו יכול להאמין את חצירו
כנגדו ולפוערו משצוטה, וכן יכול לחייב
את עלמו לדין ולעדות דקרובים, וזהו
נמי יסוד דין הודאת בעל דין דעלמא,
דכיון דאיבו בעלים על ממונו מלי לחייב
את עלמו לדונו כפי דצריו [ואין זו
התחייבות צעיקר הממון, אלא דכחו
לחייב לדונו כפי דצריו] וכן מצואר
צגיטין (סד' ב') דנאמנות בעל דין הוי
משום דממון אחיביב למחילה יעוין שס,
ומעתה תמכו האחרו' דצגוונא דחב
לאחריו חסר עיקר יסוד דין נאמנות
דהודאת בעל דין, ואמאי הולרכו
הראשונים לחשש קנוניא [וצאמת מדצרי
הרא"ש צשס רצנו יונה צסוגין משמע
לכאורה דאף צגוונא דליכא חשש קנוניא

הודאת צעל דין [ויעוין מש"כ צזה ר' שמואל ז"ל (צח"י סי' ט)].

(ב) לקמן צפרק שני דייני גזירות (קט א)

העורר על השדה והוא חתום עליה צעד אדמון אומר השני נוה לי והראשון קשה הימנו והכמים אומרים איצד את זכותו עשאה סימן לאחר איצד את זכותו כו' ובגמ' (קט ב) א"ר יוחנן אם טען ואמר חזרתי ולקחתיו ממנו נאמן, ופירש רש"י שם וז"ל נאמן דהפה שאסר הוא הפה שהתיר דמאחר שיש עדים שהיתה שלו ונגזלה הימנו אין לזה זכות באותו תלם אלא על פיו של זה שעשאה סימן לאחר והרי חזר ואמר לקחתיו עכ"ל, והתוס' שם תמכו דהוי מיגו למפרע וביארו באופ"א [ובדעת רש"י ביארו האחרו' דאיזיל לטעמיה בכ"ד דמשמע דס"ל דמהני הפה שאסר אף לאחר כדי דיבור, דצריש פירקין דתנן מודה רבי יהושע באומר לחצירו שדה זו של אצריך היתה ולקחתיה הימנו שהוא נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר לא הזכיר רש"י דצעינן תוך כדי דיבור, וכן לקמן (כג א) גבי האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, אלא רק בצוגין (יה ב) גבי עדים שאמרו אנוסים דשייק דינא דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד פירש רש"י דהכא מהימני דכיון

לקוחות, ומצוחר דאעפ"כ שייכא צזה נאמנות דהודאת צעל דין אי לאו חשש קנוינא.

ונראה בהקדם כמה קושיות.

(א) לקמן (כג א) תנן האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ובגמ' האשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני נאמנת והא שווייה לנפשה חתיכה דאיסורא אמר רבא בר רב הונא כגון שנתנה אמתלא לדצריה תניא נמי הכי אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדצריה נאמנת, ומצוחר דמהני אמתלא צנאמנות דשויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, אולם לענין הודאת צעל דין הביא הקל"ח (סי' פ' סק"א) דעת כמה אחרונים דלא מהני אמתלא וכן הכריע הקל"ח, ויעוין עוד בר"א"ה (לקמן ט) שכתב וז"ל ואיפשר באומרת מקודשת אני לפלוני לא סמכינן צאמתלא שכבר הודת לו ושוצ לא כל הימנה לחוצ לו עכ"ל והוצא בר"ן ובקל"ח שם, ותמכו האחרו' מאי שנא הודאת צעל דין משויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, והא צפשוטו יסוד דין שויה אנפשיה חד"א הויה כדיון

צהפשא"ם אחר כדי דיבור, אך הכא דליכא הודאה מפורשת מהימן אף לאחר כדי דיבור, דכיון דלא הודה מעולם צפירוש, סגי בטענה גרידא [ומש"כ דאית ליה עדים לכאורה כוונתו רק לבאר אמאי לולי הודאתו היתה הקרקע בחזקתו] ור' שמואל ז"ל (צחי"ב ס"ט ט) נתקשה בדבריו והניח צ"ע יעו"ש.

ג) כתב הרשב"א צתשו' (ח"ב ס"ט עה וחי"ג ס"י לו) דין חיוב שזועת מודה במקלת, דהיכא דלא הודה צפירוש אלא דנתחייב מתוך הכפירה, נהי דהויא הודאה לחייבו צעיקר הממון, אך ליכא צכהאי גוונא חיוב שזועת מודה במקלת, אלא צעינן הודאה מפורשת כדכתיב "כי הוא זה", ול"צ דכיון דהויא הודאה לחיוב אמאי לא מהניא לדין מודה במקלת, ועוד דהרי עיקר דינא דמודה במקלת מצוחר צרש"י (קידושין סב ג) דילפי' מ"כי הוא זה" וכיון שמתחייב מתוך הכפירה לא הוי בכלל כך קרא, מנא לן דאיכא צזה נאמנות דהודאת צעל דין.

ד) נחלקו הראשונים צהודאת צעל דין צגוונא דחזר ואמר טעיתי והציא עדים כדבריו, שיטת הרמב"ם דנאמן לחזור צו וז"ל (פ"ז מטוען ונטען ס"ז) מי שהודה צצית דין שאני חייב לזה

דתוך כדי דיבור הדרי צהו אמרי' כולה חדא הגדה, וכן מצוחר צהשלמה (הוצא צשטמ"ק כג ה) דדוקא הכא צעינן תכ"ד, אלא דאכתי דצרי רש"י התם מחודשים טפי, דלכאורה אף לשיטת הראשונים דמהני הפה שאסר אחר כדי דיבור היינו היכא דמתיר מה שאסר, וכגון האשה שאמרה אשת איש הייתי, ולמחר חזרה ואמרה דצשעת אמירתה דאתמול צבר נתגרשה, אך היכא דאומרת נתגרשתי השתא לכאורה לא הוי הפה שהתיר כלל, אולם דצצרי רש"י חזינן לכאורה דאף צכה"ג איכא נאמנות דהפה שאסר הוא הפה שהתיר, דכיון דמפיו אנו חיינ לעולם נאמן וסגי בטענה גרידא].

ובפסקי הרי"ד (תוס' רי"ד) שם השיג ע"ד רש"י וז"ל פירש המורה דהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואינו נראה לי דלא אמרינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר אלא כדטעין האיבור וההתר ציחד, אצל אס אסר עלמנו היום אינו יכול להתיר עלמנו למחר, אלא הטעם הוא מפני שיש לו עדים שהיתה שלו או של אציו, ומשום דחתם צההיא סימנא אתה עושה אותו כאילו הודה לו ואף על פי שלא הודה לו צפירוש, כל טענה שיאמר אנו מאמינים לו כיון שיש לו עדים עכ"ל, ולכאורה כוונתו דנהי דצהודאה מפורשת לא מהימן

וכתב התשצ"ז (הוצא בשטמ"ק צ"מ ג ז) וז"ל יש לומר שיש חילוק בין הודאה בפני בית דין לחוץ לבית דין ובפני עדים דהא צפרק קמא דגיטין אמרינן גבי הנהו גנאי דעבוד חושבנא דמלי למטען עיינתי בחושבנאי ולא פש ליה גבאי כלום דאסיקנא התם דהוב ליה קנין צטעות וחוזר ולא אמרינן כיון שהודה מתחילה וקנו מינייה דפש גביה הוב ליה הודאת צעל דין ואינו בהכחשה והזמה משום דלא אמרינן הכי אלא כשההודאה הוה צצית דין דומיא דעדים עכ"ל, ומבואר דבהודאה חוץ לבית דין מודו הראשונים דמלי למהדר זיה [וכן מדוקדק בלשון הר"י מייגש שם שכתב וז"ל ילפינן השתא מהאי מטעה דמאן דמודה לחצריה צצו דינא דלית ליה גביה מידי ולצתר הכי קא עטין דאישתלי בהבוא אודיתא וקאמר דלית ליה גביה ולא מידי אף על גב דאיתי סבדי דלית ליה גביה ולא מידי לא איכפת לן בהנהו סבדי דמכי אודי אודי כו' עכ"ל, הרי דנקט מאן דמודה לחצריה "צצו דינא" וז"צ מאי שנא.

והט"ז (ה"מ סי' קלח) כתב דצגוונא דשתיקה כהודאה בפני בית דין והביא עדים מלי למהדר זיה ודימה להנהו גינאי, והנה"מ (שם סק"ז) השיג דע"כ הא דהבוא גינאי מיירי דוקא חוץ

התוצע מנה ואחר כך אמר נזכרתי שפרטתי לו חצו זה שהודיתי זו והרי עדים, הרי זה עדות מועלת ועושין על פיהם שהרי לא הכחיש עדיו ואינו כאומר לא לוייתי מעולם עכ"ל, אולם הר"י מייגש (שצעות מה ז) פליג דאף צגוונא דאיתי עדים כדצריי וחזר ואמר אשתלינא כהודאתי לא מהימן, וכן דעת הרשצ"א והריעצ"א (צ"מ ג ז).

ומקור דצרי הרמצ"ס מסוגיא דהנהו גינאי (גיטין יד ה) הנהו גינאי דעביד חושבנא צבדי הדדי פש חמש איסתיי זוזי גבי חד מנייהו אמרי ליה יבצינכו גיבליה למרי ארעא צאפי מרי ארעא וקנה מינייה לסוף אזל עבד חושבנא צין דיליה לנפשיה לא פש גביה ולא מידי אתא לקמיה דרב נחמן א"ל מאי איעביד לך חדא דאמר רב הונא אמר רב ועוד הא קנו מינך א"ל רבא ואטו האי מי קאמר לא יבצינא דליכא גבאי קאמר א"ל א"כ קנין צטעות הוא וכל קנין צטעות חוזר [ויעו"ש צרי"ף דמיירי דאיכא עדים דטעה] וז"צ דעת הר"י מייגש ודעמיה דסצרי דאף במקום עדים לא מלי למהדר זיה [מיהו מלשון צרי"ף שם משמע דצעינן עדים דידעי מן הטעות עלמה יעו"ש].

מעליא הוא והלא מודה שהשער פסול והודלת צעל דין כמאה עדים ואילו צאו שני עדים שאמרו שהוא פסול ליכא תו מה לו לשקר עכ"ל והדברים לריכוס ביאור עוצא דהא צכל מיגו נמי איכא הודאה דאידיך טענה אינה אמת, ויעוין צנמוק"י שם דציאר כוונת הרשב"ם וז"ל האי דמי טפי למגו צמקום עדים כיון שהודה ממש צפניו עכ"ל, ומשמע דכיון דהכא הודה צפירוש גרע וצטל המיגו, ול"צ מאי מעליותא איכא צהודאה צפירוש.

ונראה לדון צביאור הדברים, דתרי דיני הודלת צעל דין איכא, האחד משום דהוי צעלים על ממונו, וכך דינא הוי מסצרא, וזהו יסוד דינא דנאמן עלי אצא ודין נאמנות לפטור משצועה, וכן זהו יסוד דינא דשויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, ודין זה אינו כלל דין "נאמנות" דצאמת לא נקטינן כלל דהאמת כדצרי, אלא דאנו לריכין לדונו כפי דצריו כיון דאיכו צעלים על ממונו, אך מלצד זה איכא דין "נאמנות" דהודלת צעל דין, והאי דינא ילפי מקרא ד"כי הוא זה" וכדפירש רש"י צקידושין, וציאור הדברים, דהנה צעיקר גדר חיוב שצועת מודה צמקלת נחלקו הראשונים, דהתוס' לעיל (יה א) צדרך הצ' ביארו וז"ל מודה מקלת יש

לצית דין, דצצית דין ודאי לא מלי למהדר, וצדעת הע"ז נראה לכאורה דצצירא ליה דשתיקה כהודאה צפני צית דין דמיא להודאה מפורשת חוץ לצ"ד, ול"צ גדר הדברים.

(ה) בפרק חזקת הצתים (בג א) הבהו דאמר להצריה מאי צעית צבהאי ארעא א"ל מינך צצינתה והא שטרא אמר ליה שטרא זייפא הוא גחין לחיש ליה לרצה אין שטרא זייפא הוא מיכו שטרא מעליא הוה לי ואירכס ואמינא אינקיע האי צידאי כל דהו אמר רצה מה לו לשקר אי צעי אמר ליה שטרא מעליא הוא אמר ליה רצ יוסף אמאי סמכת אהאי שטרא האי שטרא חספא צעלמא הוא, ול"צ טעמא דר"י אמאי לא הוי מיגו, ויעו"ש צתוס' דפירשו משום דהוי מיגו להוליא או משום דהולרך לשקר תחילה.

אך הרשב"ם שם פ"י וז"ל כיון דאודי אודי ולא דמי לשאר מה לו לשקר שצגמרא ששתי טענות יכולות להיות אמת אותה שהוא עוטן ואותה שהוא היה יכול לטעון ולא טען דאמר"י מיגו אצל הכא דמי למה לו לשקר צמקום עדים שהרי כל כחו וחזקתו צקרקע זו על ידי האי שטר הוא והיאך נאמר מה לו לשקר צשער זה אי צעי אמר שטרא

הנאמנות דוקא, וי"ל הנאמנות דהודאת
צעל דין אינה אלא צמודה ממש.

וכן יש לבאר הא דמהני אמתלא צשויה
אנפשיה חתיכה דאיסורא ולא
מהניא אמתלא צהודאת צעל דין, די"ל
דאמתלא לא מהניא אלא צדין הוצ"ד
צבעלים, דכיון דאין זו נאמנות ממש
אלא דדיינין ליה כדצריי, מלי למהדר
ציה ע"י אמתלא, וכן צשויה אנפשיה
י"ל דליכא אלא הכ דינא, אך צהודאת
צעל דין צממון דאיכא דין נאמנות ממש,
י"ל דאמרינן צזה כיון שהגיד שוב אינו
חוזר ומגיד [ויעוין צקלה"ח (סי' פ' סק"ג)
דנקט דגם צנאמנות דהודאת צעל דין
איכא דינא דכיון שהגיד שוב אינו חוזר
ומגיד דומיא דעדים, ויעוין עוד צרמצ"ן
(קידושין סד ז) דאף צמיגו איכא דינא
דכיון שהגיד, דהוי דין צכל נאמנות
יעו"ש].

וכן יש לדון לבאר דצרי השהצ"ן,
צצהודאה חוץ לצ"ד מהני אמתלא,
דיש לומר דדין הנאמנות דהודאת צעל
דין אינה אלא צצית דין דומיא דעדים,
אך חוץ לצ"ד ליכא אלא אידך דינא דהוי
משום צבעלים, וצזה מהניא אמתלא^א.

לכשציעו שחייב לו ממון שהודה ועל ידי
כך מגלגל עליו שצועה כעין גלגול אצל
כופר הכל נסתלק לגמרי ממנו עכ"ל,
אולם התוס' צצ"מ (ד ה) ציארז משום
דכיון דהודה נראה דטענה דאידך אמת,
דע"י הודאתו איכא דררא ורגלים לדבר
דטענת התוצע אמיתית, וי"ל דהא אינו
אלא ע"י דין הנאמנות דאיכא צהודאת
צעל דין, דכיון דנקטינן דהאמת כדצריי
דחייב צמקלת, אית לן רגלים לדבר
דתיצעת התוצע אמת, אך אי משום דין
הודאת צעל דין דצבעלות, דכיון דהוי
צבעלים דיינין ליה כדצריי, ליכא צזה
דררא לתציעת התוצע, דהרי לא נתצבר
כלל דטענת התוצע אמיתית צמקלת,
וזכו דפירש רש"י דמהא דסמכה
התורה על מקלת הודאתו לחיוב שצועה
לפ"י נאמנות דהודאת צעל דין.

ומעתה יש לבאר דצרי הרשהצ"א דליכא
חיוב שצועת מודה צמקלת
אלא צמודה ממש ולא צמתחייב מתוך
הכפירה, די"ל דהא דגם צמתחייב מתוך
הכפירה איכא דין הוצ"ד היינו רק מכח
דין הצעלים, דכיון דאיבו צבעלים על
ממונו דיינין ליה כפי דצריי, אך לדיון
הודאת צמקלת דצעינן דררא צעינן לדי

^א מיהו דצצרי רר"י מייגש צשצועות שס מצואר דאף צמתחייב מתוך הכפירה לא מלי למהדר ולמימר
ששתלחי ואף דמייתי עדים כדצריי, ולמשנ"ת ל"ל דס"ל דאיכא דין נאמנות דהודאת צעל דין אף

והנה צעיקר דצרי הנמוק"י והרשצ"ס
 דגוונא דאיכא הודאה מפורשת
 לא מהני מיגו, תמכו האחרו' מסוגין
 דמודה צשטר שכתבו לריך לקיימו
 דמהימן צמיגו דמזויף, והרי מיירי אף
 צגוונא דאיכא הודאה מפורשת שכתבו.

ונראה ליישצ, דהנה האחרו' תמכו עוד
 מריש פירקין דתנן מודה רבי
 יהושע צאומר לחצירו שדה זו של אביך
 היתה ולקחתיה הימנו שהוא נאמן
 שהפה שאסר הוא הפה שהתיר והרי
 איכא הודאה מפורשת, וצחידושי
 הגרנ"פ (שם א"ו קמג) כתב לחלק צזה דין
 מיגו לצין הפה שאסר, דצגוונא דהוי
 הפה שאסר מודה רשצ"ס, והתם
 צפשוטו הוי הפה שאסר.

ומעתה יש ליישצ נמי קושית האחרו'
 ממודה צשטר שכתבו לריך
 לקיימו, דהרי מצואר צרמצ"ן (צ"ב ע א)
 דהכא הוי הפשא"ס ואינו מיגו גרידא
 וכן מצואר צרשצ"א שם יעו"ש וכן

וכן יש לצאר דצרי הט"ז דצשתיקה
 כהודאה אף צפני צית דין מהניא
 אמתלא, דיש לומר דדין הגאמנות
 דהודאה צעל דין אינו אלא צהודאה
 מפורשת, אף צשתיקה כהודאה ליכא דין
 נאמנות, ואינו אלא אידך דינא דאדם
 צעלים על עלמו, וצזה מהניא אמתלא
 [אלא דצלא עדים הויא אמתלא גרועה].

וכן יש לצאר דצרי הרשצ"ס צסוגיא
 דשטרא זייפא, דצמיגו דעלמא כיון
 דליכא הודאה מפורשת נגד טענת
 המיגו, ליכא צזה דין נאמנות דהודאה
 צעל דין, אלא דין הצעלות גרידא,
 וצכה"ג כיון דליכא נאמנות כנגד טענת
 המיגו, אכתי כח הטענה קיים ואיכא
 צזה דין מיגו דכח הטענה, משא"כ הכא
 דאיכא הודאה מפורשת דאית צה
 נאמנות, צעל כח הטענה מהך טענה,
 וצו דדימה רשצ"ס להיכא דצאו עדים
 נגד טענת המיגו דאלז ליה המיגו.

צמתחייב מתוך הכפירה, וצאמת יעוין צלשונו שם דמצואר דצהודאה מפורשת פשיטא ליה עפי וביה מקום
 לחלק צזה וז"ל ילפינן השתא מהאי מעשה דמאן דמודה לחצירו צבי דינא דאית ליה גציה מידי ולצחר הכי
 קא טעין דאישתלי צהווא אודיתא וקאמר דלית ליה גציה ולא מידי אף על גב דאייתי סהדי דלית ליה גציה
 ולא מידי לא איכפת לן צהנכו סהדי דמכי אודי אודי דהא הכא דאודיתא דלוח מגו כפירותיה נקטינן לה ואף
 על גב דאינוו אמרי צחר הכי דפרטיה לא משגחינן צהו וכל שכן היכא דלאודה צפירוץ דמחייבין
 ליה צהודאה דלילה ולא משגחינן צהנכו סהדי עכ"ל, ומשמע דהיה מקום לחלק צין גוונא דנתחייב מתוך
 כפירתו לצין היכא דהודה צפירוץ.

הכא הפשא"ס, דהך מ"ד סצר דלא תיקנו למיחש לזיוף אלא במקום דטעין, אך למ"ד מודה צשער שכתצו לריך לקיימו דנו האחרו' דפליג צזה גופא וסצר דציעלו השער לגמרי ועשאובו כחספא כל זמן דלא נתקיים וממילא הוי הפשא"ס].

ומעתה אחר דנתצאר דתרי דיני הודאת בעל דין איכא, נהי דדינא דאדם צעלים על ממונו לא שייך כלל אלא כלפי עצמו, אך כל היכא דחצ לאחרים ל"ש יסוד דין הנאמנות, מ"מ איך דינא דהודאת בעל דין דהוי דין נאמנות ממש, יש לומר דכל דהוי בעל דין צעיקר הדצר ממילא מהניא נאמנותו אף כלפי אחרים, ולהכי הולרכו הראשונים לטעמא דקנוניא וכדמשמע צסוגיא דצ"מ (יג א).

והנה ר' שמואל ז"ל (צחי ס"י כ"י) כתב להוכיח כדצרו דאף צלא חשש קנוניא ליכא הודאת בעל דין צמקום שחצ לאחרים, מהא דמצואר צראשונים צפ"ק דצ"מ דאף צאומר לא לוייתי לא מהימן לחוצ ללקוחות, והרי התס דצא לפעור עצמו ל"ש חשש קנוניא, אלא ע"כ דהא דצעינן לחשש קנוניא אינו אלא משום הך הוכחה דאין אדם משקר לחוצ

מצואר להדיא צקונטרס הראיות לריא"ז (פ"ק דצ"מ ראה ג) ודקדק כן מלישנא דגמ' (צ"מ ח) האי שטרא חספא צעלמא הוא מאן משוי ליה שטרא ליה האי קאמר דפריע אלמא דמדרצנן ציעלו השער לגמרי כל זמן דלא נתקיים ואף צלא טענת מזויף (ויעוין עוד צצית הלוי (ח"ג ס"י מצ) דדקדק כן ויעו"ש דלעת הראשונים דפליגי ל"ל דשאני התס דאיתרע צנפילה וצכה"ג לכו"ע הוי חספא צעלמא] ויעוין צתשובות הרמצ"ן (ס"ח) דאף מאן דמפיק שוצר איתמי לריך לקיימו ואף דלא טעינן להוליא ומשום דמדרצנן ציעלו השער לגמרי (והתוס' צסוגין ציארו טעמא דמ"ד מודה צשער שכתצו אין לריך לקיימו וז"ל וא"ת ומ"ט לא מהימן צמגו דאי צעי אמר מזויף וי"ל דשמא ירא ליה לומר מזויף פן יכחישוהו וליכא מגו ופירש הקונטרס צמקום אחר דטעמא משום דדצר תורה א"ל קיום דעדים החתומים על השער נעשה כמי שנחקרה עדותן צצ"ד ורצנן הוא דאלרכוהו קיום כי טעין מזויף הוא אצל צשאר טענות כגון פרוע הוא לא הלרכוהו קיום וכן נראה לר"י עכ"ל, והאחרו' לידדו לצאר צכוונתס דתרוויהו לריכי, דטעמא קמא אתי לצאר אמאי ליכא הכא מיגו, וטעמא צתרא אתי לצאר אמאי ליכא

דאיסתעצד מהימני דלא גרע מתרי סהדי דעלמא, ואי משום נגיעת עדות הגע עלמך דאין כאן נגיעת עדות כלל, אלא מיכו נראה דוקא דדאיכא לאישתלומי מינייכו הא לאו הכי חיישינן לקנוינא, כהביא דהאומר שטר אמנה הוא זה דצמקום שחצ לאחרים אינו נאמן דחיישינן לקנוינא עכ"ל, ומצואר דהך חשש קנוינא מהני אף צמקום נאמנות עדים.

ובעיקר גדר חשש קנוינא יעוין עוד צמלחמות צפרק הכותב וצמשנ"ת שם ואכמ"ל.

לעזמו, וצכה"ג דצא לפטור עלמו ל"ש האי טעמא.

אך למשנ"ת ניחא היעב, דצאומר לא לוייתו כיון דלא הויא הודאה מפורשת ליכא לדין הנאמנות דהודאה צעל דין, ואינו אלא מחמת דין הצעלים, וצזה אכן לא מהימן לחוב ללקוחות.

והנה ר' שמואל ז"ל (שם) נתקשה עוד דאם איתא דעיקר הנאמנות דהודאה צעל דין שייכא אף צגוונא דחצ לאחרים, כינד מהני חשש קנוינא צעלמא לצעל נאמנותו, אולם יעוין צרשצ"א צסוגיא דהנהו גינאי (גיטין יד א) שכתב וז"ל ומיכו אי תרי גינאי נינהו צר מהאי